

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра теорії та методики практичної психології

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
з переддипломної практики
для здобувачів за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
освітньо-професійної програми «Практична психологія. Екстремальна та
кризова психологія»

Одеса-2023

УДК 37.048.4

*Рекомендовано до друку вченому радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
(протокол № 3 від 28 вересня 2023 року)*

Укладач:

старший викладач кафедри теорії та методики практичної психології
Л. А. Ільницька

Рецензенти:

Котляр Л.І. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної
психології Одеського національного морського університету

Массанов А.В. - доктор психологічних наук, професор кафедри теорії та
методики практичної психології Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Методичні рекомендації з переддипломної практики для здобувачів за другим
(магістерським) рівнем вищої освіти освітньо-професійної програми Практична
психологія. Екстремальна та кризова психологія / Л. А. Ільницька. Одеса:
Університет Ушинського, 2023. 24 с.

Методичні рекомендації з переддипломної практики призначені для
здобувачів вищої освіти другого року навчання спеціальності 053 Психологія.
Методичні рекомендації містять опис звітної документації з практики, яку
здобувачі проходять за спеціальністю.

ЗМІСТ

	стор.
1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
2. ЗМІСТ ПРАКТИКИ.....	8
3. ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ З ПРАКТИКИ.....	8
4. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ.....	10
5. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	14
6. ДОДАТКИ.....	16

1. ПОЯСНІОВАЛЬНА ЗАПИСКА

Одним з головних завдань вищої школи є підготовка та формування кваліфікованих спеціалістів, які будуть здатні в подальшому зробити вагомий внесок в розвиток нашого суспільства. Компетентним і кваліфікованим психолог стає не тільки в процесі оволодіння теоретичними знаннями, а й в процесі практичної фахової підготовки, що забезпечує завершення формування професійних компетентностей майбутніх спеціалістів.

Практика є логічним продовженням навчання. Під час практики здобувачі поглиблюють та закріплюють знання з навчальних дисциплін професійної підготовки, практичні уміння та навички, збирають фактичний матеріал та виконують необхідні дослідження за темою кваліфікаційної роботи, оволодівають професійним досвідом та готовністю до самостійної трудової діяльності.

Здобувачі повинні виконати індивідуальні завдання для більш поглиблого і всебічного вивчення окремих напрямів управлінської діяльності закладів освіти і збору практичних і статистичних матеріалів для написання звіту.

Практикою здобувачів від університету керують викладачі випускової кафедри, а від підприємств, організацій, установ – їх керівники, заступники, або керівники структурних підрозділів, їх заступники тощо. Направлення здобувачів на практику оформлюється наказом ректора. Здобувачі забезпечуються робочими програмами та щоденниками.

У період проходження здобувачем практики на нього поширюються загальне трудове законодавство, правила охорони праці і внутрішнього розпорядку, які діють на базі практики.

Здобувач повинен своєчасно прибути на базу практики та надіслати повідомлення у заклад вищої освіти не пізніше як через три дні після приуття (початку практики).

Результат проходження практики – підготовка звіту з практики, оформлення щоденника практики та науково-методичних розробок.

Програма практики здобувачів передбачає завдання, які дають можливість узагальнити знання, практичні вміння та навички на базі конкретного закладу, оволодіти професійним досвідом, перевірити готовність майбутнього фахівця до самостійної трудової діяльності.

Базами практики виступають заклади освіти, центри практичної психології, служби психологічної підтримки, благодійні фонди, громадські організації та інші заклади і організації. Консультування здобувачів-практикантів проводять викладачі кафедр факультету, наукові керівники кваліфікаційних робіт. Практична підготовка надає здобувачу можливість практично спробувати свої сили в обраній сфері діяльності, навчитися застосовувати у професійній діяльності знання, отримані під час навчальних занять.

Обов'язки здобувача-практиканта:

- 1) ознайомитись і дотримуватись режиму роботи кафедри/бази практики;
- 2) сумлінно виконувати програму практики та індивідуальні завдання;
- 3) у визначений термін здати керівнику практики звітну документацію про проходження практики.

Опановуючи зміст практики, здобувач повинен дотримуватися принципів академічної добросердісті:

- сумлінно, вчасно й самостійно (крім випадків, які передбачають групову роботу) виконувати завдання практики;
- бути присутнім на всіх видах роботи, окрім випадків, викликаних поважними причинами;
- ефективно використовувати час на практиці для досягнення навчальних цілей, не марнуючи його на зайві речі;

- сумлінно виконувати завдання з індивідуальної роботи, користуватися інформацією з надійно перевірених джерел, опрацьовувати запропоновані та додаткові літературні джерела та Інтернет-ресурси.

Переддипломна практика триває впродовж трьох тижнів.

Мета, завдання і зміст практики визначаються освітньо-професійною програмою «Практична психологія. Екстремальна та кризова психологія» і робочою програмою переддипломної практики.

Мета переддипломної практики – оволодіння вміннями застосування в практичній діяльності знань та вмінь здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел; узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки; доступно й аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях; оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації; здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

В результаті виконання програми переддипломної практики здобувач має:

знати:

- теоретико-методологічні основи психологічної науки;
- основні методи наукового дослідження, етапи та методику виконання пошуково-дослідної роботи;
- критерії фахової компетентності практичного психолога;
- основи професійної етики викладача в сфері психології.

уміти:

- здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики;
- самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження;

- оцінювати межі власної фахової компетентності;
- аналізувати, розуміти та дотримуватись положень норм професійної етики психолога.

Унаслідок досягнення результатів практики здобувачі вищої освіти у контексті змісту практики мають опанувати такі компетентності:

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 8. Здатність розробляти та управляти проектами.

Спеціальні компетентності:

- СК 1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.
- СК 2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.
- СК 8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.
- СК 9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Завдання переддипломної практики:

- закріплення теоретичних знань та отримання необхідного практичного досвіду;
- виховання професійної етики та стилю поведінки;
- опанування технікою якісних та кількісних методів обробки результатів наукового дослідження;
- формування вмінь оформлення бібліографії, складання анотацій тощо;
- опанування навичками підготовки проекту наукової статті.

2. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Згідно з основною метою та вимогами до підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія», зміст практики охоплює такі напрямки:

1. Організаційно-методична робота:
 - оформлення списку літератури магістерської роботи згідно стандарту ДСТУ 8302:2015.
2. Науково-дослідна робота:
 - узагальнення результатів констатуючого або формуючого експерименту та їх представлення у формі таблиць (2 таблиці) або діаграм (5 діаграм) або наочних матеріалів (1 презентація) тощо;
 - підготовка та представлення проєкту наукової статті в межах проблеми дослідження.
3. Індивідуальне навчально-дослідне завдання: оформлення та представлення анотації до магістерської роботи.
4. Ведення щоденника практики.

3. ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ З ПРАКТИКИ

Звітними документами є: щоденник практики, звіт про проходження практики, науково-методичні розробки (список літератури магістерської роботи згідно стандарту ДСТУ 8302:2015; 2 таблиці або 5 діаграм або 1 презентація; анотації до магістерської роботи, проєкт наукової статті). Звітна документація повинна вестись українською мовою, бути акуратно оформлененою.

Наприкінці практики здобувачі подають до деканату соціально-гуманітарного факультету заповнений щоденник практики у форматі А5, звіт про проходження практики (звіт є розділом щоденника практики) та науково-методичні розробки.

Вимоги до звіту з практики. Звіт має містити термін початку і закінчення практики, повинен бути конкретним, стислим, окремі питання звіту

мають бути викладені в логічній послідовності. Звіт має містити відомості про виконання здобувачем усіх розділів програми практики та індивідуального навчально-дослідного завдання. Звіт має містити самоаналіз результатів проходження практики здобувачем, оцінку ступеню складності завдань практики, пропозиції щодо вдосконалення проходження практики, пропозиції щодо додаткових курсів.

При підготовці та наданні звітної документації здобувач має дотримуватися норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Звітна документація відповідно до виду роботи практики

Вид роботи	Практичне завдання	Форма звітності
Організаційно-методична робота	Оформити список літератури магістерської роботи згідно стандарту ДСТУ 8302:2015.	Список літератури магістерської роботи згідно стандарту ДСТУ 8302:2015.
Науково-дослідна робота.	Узагальнення результатів констатуючого або формуючого експерименту та їх представлення у формі таблиць (2 таблиці) або діаграм (5 діаграм) або наочних матеріалів (1 презентація) тощо. Підготовка та представлення проєкту наукової статті в межах проблеми дослідження.	2 таблиці або 5 діаграм або 1 презентація, проєкт наукової статті.
Оформлення звітної документації.	1. Оформити щоденник і звіт практиканта.	Щоденник, Звіт практиканта (є розділом щоденника)
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	Оформити та представити анотацію до магістерської роботи.	Анотація до магістерської роботи.

4. ПІДВЕДЕНИЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Поточне контролювання з боку керівника практики з фаху здійснюється під час консультування здобувачів. Безпосередній контроль за проходженням практики здійснює керівник практики від бази практики. Підсумкове контролювання відбувається під час оцінювання та захисту звіту з практики.

Формою підсумкового контролю проходження практики здобувачами є підсумкова конференція, що проводиться після закінчення практики.

Видом підсумкового контролю практики є залік.

До захисту допускаються здобувачі, які повністю виконали програму практики, представили щоденник, звіт і науково-методичні розробки згідно програми практики.

Захист підсумків практики здобувачів здійснюється на підсумковій конференції у присутності комісії. Підсумкова оцінка за проходження практики виставляється з урахуванням виконання здобувачем всіх видів робіт.

За результатами виконання програми практики та успішного захисту практики виставляється оцінка. Оцінка з практики враховується на рівні з іншими оцінками, які характеризують успішність здобувача.

Критерії оцінювання результатів практики здобувачів

	Види робіт	Кількість білів
1.	Організаційно-методична робота.	Максимальна кількість – 20 балів
	Здобувач оформив список літератури магістерської роботи згідно стандарту ДСТУ 8302:2015. Робота виконана в повному обсязі.	15-20 балів
	Здобувач оформив список літератури магістерської роботи згідно стандарту ДСТУ 8302:2015. Робота виконана не в повному обсязі	8-14 балів
	Здобувач не оформив список літератури магістерської роботи	0-7 балів

	згідно стандарту ДСТУ 8302:201, або в представленій роботі виявлено суттєві недоліки.	
2.	Науково-дослідна робота	Максимальна кількість – 40 балів
	Здобувач здійснив узагальнення результатів констатуючого або формуючого експерименту та їх представлення у формі таблиць, діаграм, наочних матеріалів тощо. Здобувач підготував та представив проект наукової статті в межах проблеми дослідження.	28-40 балів
	Здобувач здійснив узагальнення результатів констатуючого або формуючого експерименту та їх представлення у формі таблиць, діаграм, наочних матеріалів тощо. Здобувач підготував та представив проект наукової статті в межах проблеми дослідження. Робота виконана не в повному обсязі.	14-27 балів
	Здобувач не здійснив узагальнення результатів констатуючого або формуючого експерименту та їх представлення у формі таблиць, діаграм, наочних матеріалів тощо, або не підготував та не представив проект наукової статті в межах проблеми дослідження, або в представленій роботі виявлено суттєві недоліки.	0-13 балів
3.	Індивідуальне навчально-дослідне завдання.	Максимальна кількість – 20 балів
	Здобувач оформив та представив анотацію до магістерської роботи.	15-20 балів
	Здобувач оформив та представив анотацію до магістерської роботи. В представленій роботі виявлено недоліки.	8-14 балів
	Здобувач не оформив та/або не представив анотацію до магістерської роботи або в представленій роботі	0-7 балів

	виявлено суттєві недоліки.	
4.	Представлення звітної документації. Здобувач представив звітну документацію в повному обсязі, здійснив захист у формі усного звіту, відповів на поставлені питання.	Максимальна кількість – 20 балів 15-20 балів
	Здобувач представив звітну документацію не в повному обсязі, здійснив захист у формі усного звіту, відповів на поставлені питання.	8-14 балів
	Здобувач не представив звітну документацію, або звітна документація не оформлена згідно вимог. Під час захисту здобувач не відповів на питання або здобувач не з'явився на захист практики.	0-7 балів

Критерії оцінювання підсумкового контролю (залік)

Для освітнього компоненту «Переддипломна практика» навчальним планом передбачено підсумковий контроль у формі заліку диференційованого. Кількість балів, необхідних для заліку, студент отримує під виконання завдань практики, представлення звітної документації і захисту практики. Здобувач допускається до захисту практики, якщо кількість отриманих впродовж практики балів не менше 60.

Загальні критерії оцінювання практики здобувачів

Зміст критеріїв оцінювання	Шкала ECTS	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
Здобувач цілком виконав програму практики, виявив при цьому високий рівень опанування програмного матеріалу, самостійність, уміння робити висновки та узагальнення. Засвідчив належну фахову та методичну підготовку, показав високу загальну, професійну й мовну культуру, здатність до самоаналізу власної	90-100	A	Відмінно

діяльності. Вчасно надав належно оформлену документацію.			
Здобувач цілком виконав програму практики, виявив при цьому достатній рівень компетентності. Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, уміло використовує професійну та наукову термінологію. Документацію оформлено якісно та надано вчасно, однак у процесі роботи були незначні фактичні або методичні недоліки.	82-89	B	Добре
Здобувач цілком виконав програму практики. Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, уміло використовує професійну та наукову термінологію, однак в роботі допущено незначні помилки. Документацію оформлено якісно та надано вчасно, однак у процесі роботи допущено незначні фактичні або методичні помилки.	74-81	C	
Здобувач частково виконав програму практики: відтворив значну частину вивченого матеріалу, виявив базові знання, однак не виказував самостійності під час проходження практики. Документацію надано невчасно або її оформлення не відповідає вимогам.	64-73	D	Задовільно
Здобувач частково виконав програму практики: допустив помилки під час проведення, виконання завдань, простежується безвідповідальне ставлення студента до практики. Документацію надано повністю, однак її оформлення не якісне або не повне.	60-63	E	
Здобувач не виконав більшості завдань практики. Отримав негативний відгук про роботу під час практики. Виконав лише окремі види робіт. У такому разі студент може повторно пройти практику для доопрацювання невиконаних завдань та її захистити.	35-59	FX	Незадовільно

Здобувач абсолютно не виконав програму практики або не з'явився на практику. Є потреба повторного проходження практики.	1-34	F	Незадовільно
---	------	---	--------------

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Виконання здобувачем видів роботи згідно завдань практики	Виконання індивідуальних завдань, самостійна робота здобувача	Оформлення звітної документації	Захист практики, залік	Підсумковий бал
60	20	10	10	100

5. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Бушуєва Т. В. Основи наукових психологічних досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., К., 2017. 244 с.
2. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: Аптерта, 2019. 492 с.
3. Малхазов О.Р. Експериментальна психологія: практичний посібник. К.: Талком, 2020. 321 с.
4. Основи наукових досліджень: навч-метод. посібник / за ред. Р.О. Крохмального. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 464 с.

Допоміжні

1. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 260 с.
2. Галян І. М. Психодіагностика: навч. посіб. 2-ге вид., стереотип. К.: Академвидав, 2019. 464 с.
3. Горбунова В.В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях: навч. посіб. К.: «ВД «Професіонал», 2017. 208 с.

4. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник: навч. посіб. К.: Каравела, 2020. 418 с.

5. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодіагностика: навчальний посібник. Харків: НТУ «ХПІ», 2018. 246 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт.

URL : <https://library.pdpu.edu.ua/>

2. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL : <http://www.mon.gov.ua>

3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний сайт. URL : <http://www.nbuu.gov.ua/>

4. Одеська національна наукова бібліотека : офіційний сайт.

URL : <http://odnb.odessa.ua/>.

Положення про психологічну службу системи освіти України: офіційний сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>

ДОДАТОК А

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського**
(повне найменування вищого навчального закладу)

ЩОДЕННИК ОК 16. ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

здобувача вищої освіти

(прізвище, ім'я, по батькові)

факультет соціально-гуманітарний

кафедра _____

другий (магістерський) рівень _____ форми навчання
(денної / заочної)

освітньо-професійна програма Практична психологія. Екстремальна та кризова
психологія.

спеціальність 053 Психологія

рік навчання другий, група _____

Здобувач вищої
освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на

_____ (повна назва бази практики)

«____» 20 ____ року

_____ (підпис)

_____ (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Печатка
підприємства, організації, установи

Вибув з

_____ (повна назва бази практики)

«____» 20 ____ року

_____ (підпис)

_____ (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Печатка
підприємства, організації, установи

**Календарний графік проходження практики
(заповнює керівник практики від факультету)**

№ з/ п	Назви робіт	Тижні проходження практики			Відмітки про виконання
		1	2	3	
1	Організаційно-методична робота				
	Оформлення списку літератури магістерської роботи згідно стандарту ДСТУ 8302:2015.				
2	Науково-дослідна робота				
	Узагальнення результатів констатуючого або формуючого експерименту та їх представлення у формі таблиць, діаграм, наочних матеріалів тощо.				
	Підготовка та представлення проекту наукової статті в межах проблеми дослідження.				
3	Індивідуальне навчально-дослідне завдання				
	Написання анотації до магістерської роботи.				
4	Оформлення звітної документації				
	Щоденник і звіт практиканта.				
	Захист у вигляді усного звіту.				

Керівник практики:

від факультету

(підпис)

(прізвище та ініціали)

від бази практики

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Робочі записи під час практики

Дата	Робочі записи

Дата	Робочі записи

Звіт з практики

Я, _____

Проходив (ла) практику в/на _____
(повна назва бази практики)

з «_____» _____ по «_____» _____ року

під керівництвом _____
(посада, Ім'я ПРИЗВИЩЕ керівника від бази практики)

у групі (класі) _____
(назва)

Здобувач вищої освіти _____

(підпис)

(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

**Відгук і оцінка роботи здобувача вищої освіти на практиці
(заповнює керівник практики від підприємства, організації, установи)**

(назва підприємства, організації, установи)

Керівник практики від підприємства, організації, установи (завідувач кафедри)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Печатка

«_____» _____ 20 ___ року

Розподіл балів за видами діяльності здобувачів вищої освіти під час практики (заповнює: керівник практики від факультету)

	Види робіт	Кількість балів	Оцінює
1.	Організаційно-методична робота	Максимальна кількість – 20 балів	Керівник практики від факультету
	Оформлення списку літератури магістерської роботи згідно стандарту ДСТУ 8302:2015.	0-20 балів	
2.	Науково-дослідна робота	Максимальна кількість – 40 балів	Керівник практики від факультету
	Узагальнення результатів констатуючого або формуючого експерименту та їх представлення у формі таблиць, діаграм, наочних матеріалів тощо.	0-20 балів	
	Підготовка та представлення проекту наукової статті в межах проблеми дослідження.	0-20 балів	
3.	Індивідуальне навчально-дослідне завдання	Максимальна кількість – 20 балів	Керівник практики від факультету
	Написання анотації до магістерської роботи.	0-20 балів	
4.	Представлення звітної документації	Максимальна кількість – 20 балів	Керівник практики від факультету
	Щоденник і звіт практиканта.	0-10 балів	
	Захист у вигляді усного звіту.	0-10 балів	
	ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	100	

Керівник практики:
від факультету

(підпис)

(прізвище та ініціали)

з фаху

(підпис)

(прізвище та ініціали)

від бази практики

(підпис)

(прізвище та ініціали)

**Характеристика здобувача вищої освіти
(заповнює керівник практики з фаху)**

Керівник практики з фаху

(підпис)

(прізвище та ініціали)

**Висновок керівника практики від факультету
про проходження практики**

Дата складання заліку «_____» 20____ року

Оцінка:

за національною шкалою _____
(словами)

кількість балів _____
(цифрами і словами)

за шкалою ECTS _____

Керівник практики від факультету

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Члени комісії з захисту практики:

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)